Paulina Stolarczyk[1]
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

WPŁYW PANDEMII COVID-19 NA WYBRANE ASPEKTY RYNKU PRACY W POLSCE

Wstęp

Sytuacja gospodarcza, wszelkie procesy oraz zmiany jakie zachodzą w gospodarce widoczne są na rynku pracy, który jest jednym z elementów całej gospodarki. Głównym celem pracy jest zbadanie wpływu pandemii COVID-19 na rynek pracy oraz przedstawienie sytuacji wybranych grup społecznych na tym rynku. Pandemia przyniosła znaczące zmiany w krajobrazie gospodarczym zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. Działania władz krajowych związane z pandemią i kryzysem zmieniły zarówno zachowania gospodarcze obywateli, wpływając na rynek pracy. Wprowadzane przez rząd restrykcje związane z izolacją społeczną przyczyniły się ograniczania działalności poszczególnych branż, co wpłynęło na całą gospodarkę. Jednocześnie interwencja państwa w postaci tzw. tarcz antykryzysowych umożliwiła wdrożenie rozwiązań mających na celu m.in. ochronę miejsc pracy[2].

Inaczej postrzegane jest własne zdrowie, życie rodzinne i zawodowe, a także rozwój i korzystanie z e-technologii. Pandemia zmieniła rynek pracy i zachowania firm, można stwierdzić, że w krótkim czasie nastąpiła zmiana podaży pracy, gdyż najbardziej dotknięte sektory gospodarki zostały zmuszone do redukcji miejsc pracy. Konsekwencją tej redukcji miejsc pracy był wzrost stopy bezrobocia wraz z wybuchem COVID-19. W wyniku pandemii została ograniczona mobilność związana m.in z przemieszczaniem się ludzi do swoich zakładów pracy. Zostały również zamknięte granice państw co spowodowało spowolnienie gospodarek poprzez zminimalizowanie transportu towarowego i pasażerskiego. Ograniczenia te widoczne

---

[1] dr, paulina_stolarczyk@sggw.edu.pl, ORCID: 0000-0001-8094-1174.

[2] Zgierska, A. (2022). Zasoby pracy a podaż pracy w Polsce. Grupy ludności na rynku pracy szczególnie wrażliwe na dodatkowe zawirowania w gospodarce – wnioski z pandemii COVID-19, *Zmiany demograficzne a rynek pracy i ubezpieczenia społeczne*, Rządowa Rada Ludnościowa Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa s. 53.

były w zmniejszeniu transakcji kupna i sprzedaży nie tylko na rynku krajowym, ale również globalnym. Cała sytuacja pandemiczna, jak również ogólnie kryzysy są czynnikiem do wdrażania wielu innowacyjnych zmian[3]. Jednak wyzwania związane z pojawieniem się pandemii COVID-19 są znacznie większe niż w przypadku innych zdarzeń, które wcześniej występowały w gospodarce. Wynika to głównie z faktu, że dzisiejszy świat jest znacznie bardziej zglobalizowany. Jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed decydentami politycznymi jest to, jak skutecznie zarządzać gospodarką w kryzysie, tak aby zminimalizować negatywny wpływ pandemii.

Źródła danych i metody badań

W pracy wykorzystano dane wtórne pochodzące z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności oraz bezrobocia rejestrowanego z GUS. Do analizy posłużyły dane z 2020 roku i lat późniejszych, gdyż w pierwszym kwartale 2020 roku w Polsce ogłoszono stan pandemiczny. Dane z 2020 roku porównano do roku 2019. Niektóre dane, ze względu na dostępność zostały przedstawione również z 2022 roku. Źródła danych stanowiła literatura przedmiotu oraz dane wtórne pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego. Sytuację na rynku pracy przedstawiono za pomocą wskaźników rynku pracy. Podstawowe mierniki umożliwiły obserwację zmian ich wartości pod wpływem procesów zachodzących w gospodarce i sytuacji geopolitycznej na świecie.

Na początku zaprezentowano dane dotyczące bezrobocia rejestrowanego. Według ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do bezrobotnych zarejestrowanych zalicza się osoby niezatrudnione i nie wykonujące innej pracy zarobkowej, które są gotowe i zdolne podjąć zatrudnienie w pełnym wymiarze pracy[4]. Osoby te powinny być zarejestrowane w odpowiednim do miejsca zameldowania urzędzie pracy, a także powinny aktywnie poszukiwać zatrudnienia. Ustawa dokładnie określa jakie są jeszcze inne wytyczne, do spełnienia przez osobę, która chce zarejestrować się jako bezrobotna. Nie może ona posiadać nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych. Oprócz tego osoby nie chcące się zarejestrować jako bezrobotne nie powinny mieć prawa do emerytury lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Kolejną wytyczną, którą osoba powinna spełnić to aspekty związane ze środkami finansowymi – jej przychód nie powinien przekraczać połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę[5]. Stopień zaangażowania osób na rynku pracy może być mierzony za pomocą

[3] Deok, S. Y., Wangdong, K., Young-ho, N. (2020). The Strategic Transformation from Innovation Cluster to Digital Innovation Cluster during and after COVID-19. *Asian Journal of Innovation & Policy*, *9*(2), 164-186.

[4] *Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,* Dz. U. 2022 poz. 690., Art. 2.

[5] Sadowski, K. (2017). *Podstawowe metody statystyczne analizy bezrobocia*. Warszawa: Wydawnictwo drugie, s. 13.

miar względnych, do których zaliczamy wskaźnik zatrudnienia, współczynnik aktywności zawodowej, wskaźnik bierności zawodowej stopę bezrobocia[6].

Otrzymane wyniki badań zaprezentowano w formie opisowej, tabelarycznej i graficznej.

Wyniki badań

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w grudniu 2019 roku było zarejestrowanych 866,4 tys. osób bezrobotnych zaś już w pierwszym kwartale 2020 roku liczba ta wzrosła – w marcu wynosiła 909,4 tys. osób. W grudniu 2020 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła do 1025,7 tys. osób i na zbliżonym poziomie utrzymywała się do maja 2021 roku, zaś w kolejnych miesiącach nieznacznie zmniejszyła się, osiągając w grudniu 895,2 tys. osób. Od początku 2022 roku liczba osób zarejestrowanych w urzędach pracy jako osoby bezrobotne wzrasta – w marcu 2022 r. było 902,1 tys. osób (Tabela 1). Na uwagę zasługuje też analiza bezrobocia rejestrowanego w wybranych kategoriach bezrobotnych. Zbiorowość bezrobotnych możemy analizować, ze względu na jakąś określoną cechę np. płeć, wiek, niepełnosprawność. Osoby młode, kobiety czy osoby z niepełnosprawnością są narażone bardziej na pozostawanie dłużej w zasobie bezrobocia i mają trudności w znalezieniu pracy.

Tabela 1. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem (w tym kobiet) w okresie styczeń 2019 – maj 2022

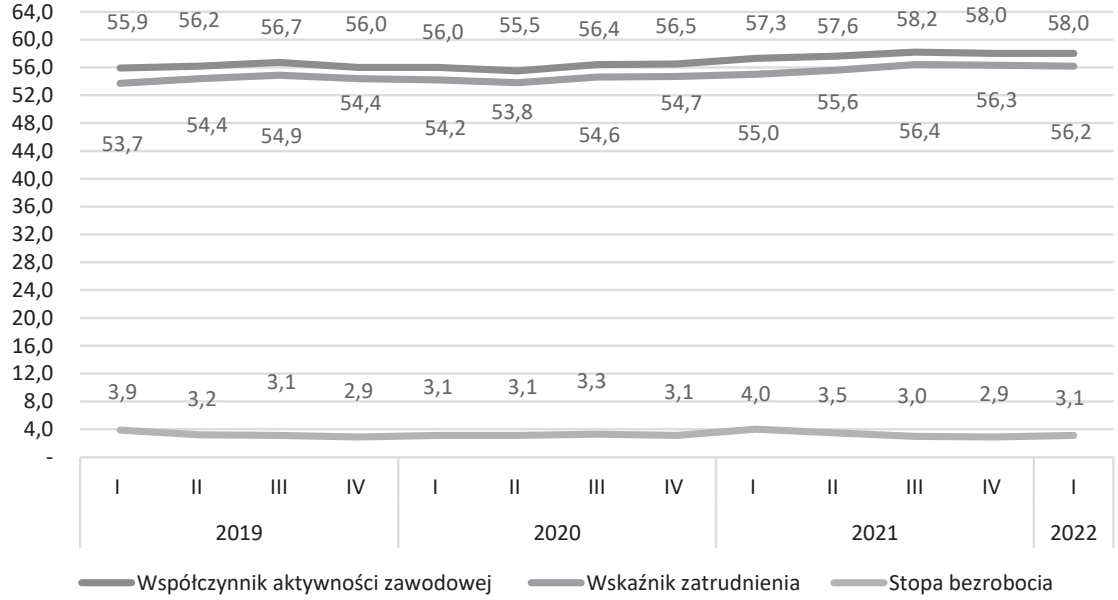
Rok		Miesiąc											
		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	122
2019	Ogółem	1023,1	1016,7	984,7	938,3	906,0	877,1	868,4	865,5	851,2	840,5	849,6	866,4
	w tym kobiety	564,7	558,2	541,5	520,3	506,1	494,2	495,1	496,7	483,3	475,5	476,7	479,4
2020	Ogółem	866,4	922,2	919,9	909,4	965,8	1011,7	1026,5	1029,5	1028,0	1023,7	1018,4	1025,7
	W w tym kobiety	479,4	503,6	498,9	491,7	521,6	545,1	551,0	555,0	557,5	552,9	549,0	552,6
2021	Ogółem	1090,4	1099,5	1078,4	1053,8	1026,7	993,4	974,9	960,8	934,7	910,9	898,8	895,2
	W w tym kobiety	583,4	585,2	573,6	563,2	550,7	534,4	529,1	525,4	507,9	494,7	486,7	481,9
2022	Ogółem	927,1	921,8	902,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	W w tym kobiety	496,0	491,3	486,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-

„-” oznacza brak danych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

[6] Ulman, P. (2015). *Statystyka pracy. Wybrane zagadnienia.* Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, s. 63-64.

Dokonując przeglądu zarejestrowanych bezrobotnych pod względem płci można zaobserwować, że w ostatnich latach zdecydowanie mniej jest bezrobotnych mężczyzn niż kobiet. Największy udział kobiet w bezrobotnych – 57,4% był w sierpniu 2019 roku czyli jeszcze przed pandemią. Od marca 2020 do marca 2022 roku populacja kobiet zawsze stanowiła ponad połowę osób zarejestrowanych bezrobotnych. W okresie pandemii najmniejsza różnica pomiędzy płcią była na początku 2021 roku w lutym i w marcu, gdzie kobiety stanowiły 53,2% bezrobotnych. Od lutego 2021 roku liczba kobiet bezrobotnych systematycznie zmniejszała się osiągając w marcu 2022 roku 486,2 tys.[7] Jak można zauważyć sytuacja kobiet na rynku pracy jest trudna. Charakterystyczne dla populacji kobiet jest to, że pomimo wyższego poziomu wykształcenia kobiety dłużej pozostają w ewidencji bezrobotnych. Uczestnictwo w pracy zawodowej jest uwarunkowane przez płeć oraz związane z nią role społeczne[8].

Wykres 1. Mierniki rynku pracy ogółem kwartalnie w latach 2019-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BAEL.

Na Wykresie 1 zostały przedstawione mierniki rynku pracy w kwartałach. Wskaźnik zatrudnienia to iloraz liczby osób pracujących oraz liczby ludności określającej potencjalne zasoby pracy. Współczynnik aktywności zawodowej jest to iloraz liczby osób aktywnych zawodowo oraz liczby ludności określającej potencjalne zasoby pracy. Stopa bezrobocia to liczba osób bezrobotnych do osób aktywnych

[7] https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobocie-rejestrowane-2-kwartal-2022-roku,3,51.html (dostęp 03.10.2022).

[8] Spytek-Bandurska, G. (2010). *Aktywizacja zawodowa szczególnych kategorii bezrobotnych*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, s. 14.

zawodowo. Każdą z tych miar można wyznaczyć dla wybranych cech np. określonej płci, wieku, miejsca zamieszkania, poziomu wykształcenia[9].

W analizowanym przedziale czasowym 2019-2022 stopa bezrobocia oscylowała w granicach 3%. Wskaźnik aktywności zawodowej w badanym okresie wahał się od 55,5% do 58,2%. Początek roku 2022 to 58,0% aktywności zawodowej oraz wskazujący wzrost poziomu zatrudnienia, w którym wskaźnik zatrudnienia wyniósł 56,2%. Gdzie na początku analizowanego okresu – w 2019 roku wskaźnik zatrudnienia wynosił 53,7%.

Tabela 2. Mierniki aktywności zawodowej według płci (w %)

		Kobiety			Mężczyźni		
		Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
2019	I	48,1	45,9	4,6	64,4	62,2	3,4
	II	48,3	46,8	3,3	64,9	62,8	3,2
	III	48,5	46,9	3,4	65,6	63,7	2,9
	IV	47,6	46,1	3,2	65,2	63,5	2,6
2020	I	47,8	46,3	3,3	64,9	63,0	3,0
	II	47,1	45,7	3,1	64,7	62,6	3,2
	III	48,3	46,5	3,6	65,3	63,3	3,0
	IV	48,4	46,8	3,2	65,4	63,4	3,1
2021	I	49,4	47,5	4,0	65,8	63,1	4,1
	II	50,1	48,4	3,5	65,8	63,4	3,5
	III	50,7	49,1	3,2	66,3	64,3	2,9
	IV	50,5	49,0	3,0	66,1	64,2	2,8
2022	I	50,5	48,9	3,0	66,1	64,0	3,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BAEL, GUS.

W Tabeli 2 przedstawiono wartości wskaźników aktywności zawodowej wyszczególnionych ze względu na płeć. Subpopulacje kobiet i mężczyzn były zróżnicowane pod względem współczynnika aktywności zawodowej w całym analizowanym okresie. Współczynnik ten w przypadku mężczyzn był zawsze wyższy niż wśród kobiet, w II kwartale 2020 roku nawet o 17,6 pkt procentowego, w tym roku różnica ta była największa. Natomiast pod koniec 2021 roku i na początku 2022 różnica ta uległa zmniejszeniu do 15,6 punktu procentowego. W przypadku wskaźnika zatrudnienia też wyraźna jest różnica wielkości tego wskaźnika pomiędzy

[9] Panek, T. (2014). *Statystyka społeczna.* Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, s. 245-249.

zbiorowością kobiet i mężczyzn. Wśród kobiet wskaźnik ten nie przekroczył 49,1% (III kwartał 2021 roku była to najwyższa wartość), natomiast w przypadku mężczyzn w tym samym kwartale wskaźnik wynosił 64,3% osiągając najwyższą wartość tego miernika w tej grupie.

Do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy zalicza się również m.in. osoby młode oraz osoby z niepełnosprawnościami. Badania B. Kalinowskiej-Sufinowicz i M. Knapińskiej wskazują, że rynek pracy w erze pandemii stał się ogromnym wyzwaniem dla młodzieży. Pracują oni w sektorach i miejscach pracy wrażliwych na sytuacje kryzysowe. Młodzi ludzie doświadczają zwiększonej niepewności zatrudnienia, relatywnie wyższej stopy bezrobocia i gorszych warunków ekonomicznych w porównaniu z ogółem ludności na rynku pracy[10]. W 2021 roku globalnie było 75 mln osób bezrobotnych. COVID-19 niekorzystnie wpłynął również na edukację osób kończących odpowiedni jej poziom[11]. Kryzys COVID-19 nie tylko wpłynął na zatrudnienie ludzi młodych, ale również zmienił tradycyjne metody kształcenia, zakłócił zajęcia edukacyjne i szkoleniowe. Poprzez zamykanie szkół ponad 1,6 mld osób uczących się zobowiązana była kształcić się w inny sposób niż tradycyjnie w szkołach[12].

Natomiast osoby z niepełnosprawnościami są w trudnej sytuacji ponieważ napotykają na wiele barier przyczyniających się do niepodejmowania pracy. Osoby te wskazują na następujące przeszkody: słaby stan zdrowia, niechęć pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnością, utrata renty/zasiłku, brak przystosowanego stanowiska pracy, bariery architektoniczne i związane z transportem, „nie chcę pracować". Jak podkreśla A. Strmiska-Mietlińska zdrowie to czynnik warunkujący zatrudnienie. Wskazuje również, że zdrowie nie jest tylko pojmowane jako brak choroby, ale również zdrowie pojmowane jako zdolność człowieka do pełnienia satysfakcjonujących go ról społecznych[13]. Poniżej wskaźniki rynku pracy wskazują na bardzo dużą bierność zawodową wśród tej grupy społecznej. Bardzo ważną przyczyną nie podejmowania pracy oprócz złego stanu zdrowia jest to, że osoby nie chcą pracować ze względu na utratę środków finansowych w postaci świadczenia rentownego czy też innego z polityki społecznej.

[10] Kalinowska-Sufinowicz, B., Knapińska, M. (2022). Youth and covid-19 in chosen European Union labour markets: from junk jobs to unemployment. *Polityka Społeczna,* nr 4, 10-16.

[11] PARP. (2022). *Rynek pracy, edukacja, kompetencje. Aktualne trendy i wyniki badań*. Warszawa.

[12] Tamże.

[13] Strmiska-Mietlińska, A. (2015). *Zatrudnienie, niezdolność do pracy, Niesprawność*. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, s. 15.

Tabela 3. Mierniki aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami 2021-2022 (w kwartałach)

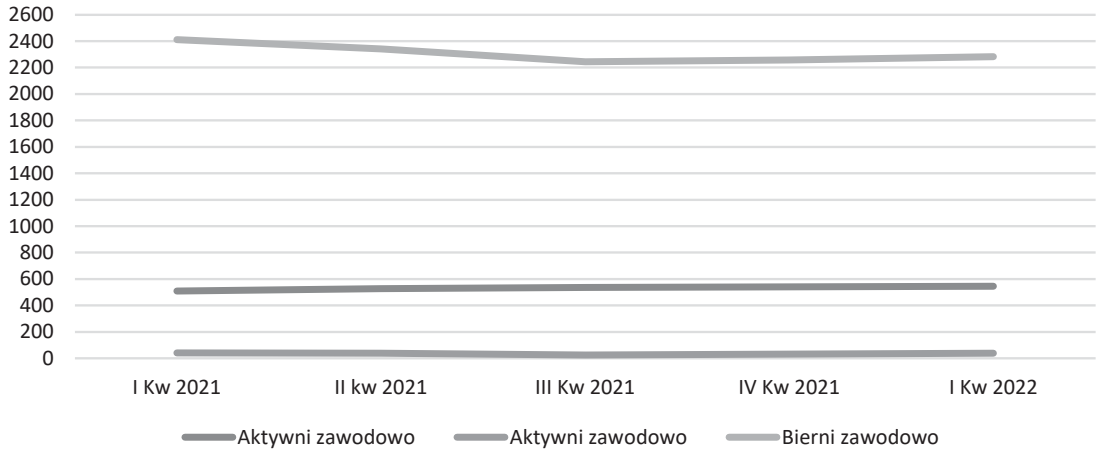
Rok	Kwartał	Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia
2021	I	18,5	17,2	7,5
	II	19,4	18,1	6,7
	III	20,1	19,1	4,6
	IV	20,3	19,1	5,6
2022	I	20,4	19,0	6,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BAEL, GUS. https://niepelnosprawni.gov.pl/p,81,bael.

W I kwartale 2021 wśród osób z niepełnosprawnością jedynie 17,2% zostało uznanych za pracujących. Wskaźnik ten systematycznie wzrasta i w I kwartale 2022 roku już wyniósł 19%. Również zauważalna jest tendencja wzrostowa aktywności zawodowej, która na początku 2022 roku wyniosła 20,4% (Tabela 3). Generalnie aktywność zawodowa osób z niepełnosprawnością w Polsce jest na niskim poziomie. Wskazują to również badania P. Ulmana, który porównuje aktywność zawodową osób niepełnosprawnych w Polsce z innymi krajami Unii Europejskiej[14]. Należy tutaj zwrócić uwagę, iż wskaźnik zatrudnienia i współczynnik aktywności zawodowej wśród populacji osób z niepełnosprawnościami jest o wiele niższy niż wśród populacji ogółem. Porównując aktywność zawodową w tych dwóch grupach to współczynnik aktywności zawodowej jest prawie 3 razy niższy wśród niepełnosprawnych niż w przypadku osób sprawnych. Bardzo podobnie jest również w przypadku wskaźnika zatrudnienia w tej grupie wynosi 19% a ogółem 56,2% w I kwartale 2022 r. stopa bezrobocia także pokazuje lepszą sytuację osób sprawnych na rynku pracy.

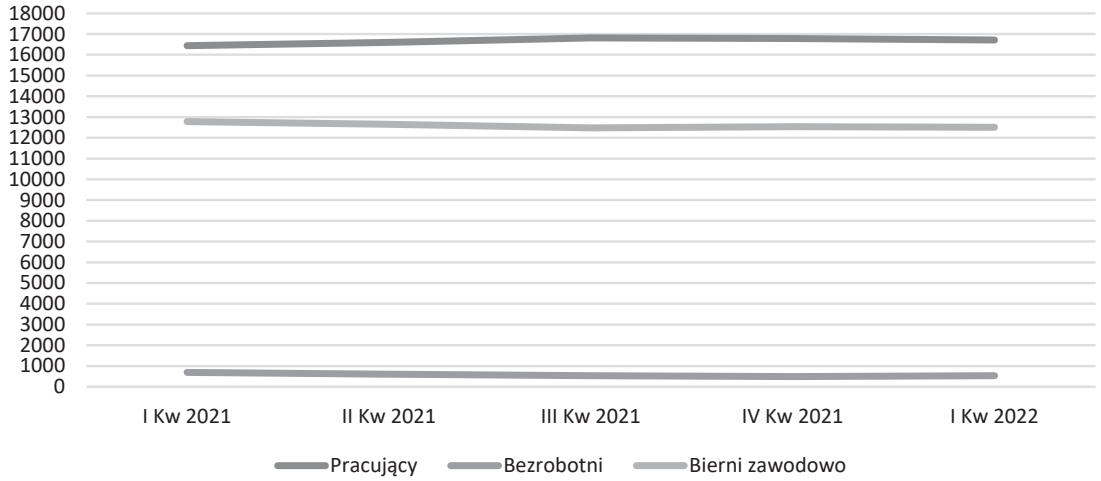
Dla podkreślenia ważności tematu jakim jest trudna sytuacja osób z niepełnosprawnościami dwa poniższe rysunki przedstawiają liczbę osób z niepełnosprawnościami oraz osób sprawnych aktywnych zawodowo, pracujących i bezrobotnych oraz biernych zawodowo w kwartałach 2021-2022 (w tys.) (Wykres 2 i 3). Porównując te dwie zbiorowości na podstawie tych dwóch wykresów można od razu zauważyć, iż wśród osób o niepełnej sprawności największą grupę stanowią bierni zawodowo natomiast wśród sprawnych największa liczebność to osoby pracujące. W obu grupach zaś najmniej jest bezrobotnych. W trzecim kwartale 2021 roku populacja biernych zawodowo niepełnosprawnych zmniejszyła się, jednakże nie przyczyniło się to do wzrostu liczby pracujących. Biorąc pod uwagę, że celem rehabilitacji osób z niepełnosprawnością jest podjęcie przez nie pracy oraz praca jest środkiem rehabilitacji, to ta zbiorowość jest w niedobrej sytuacji na rynku pracy (Wykres 2 i 3).

[14] Ulman, P. (2011). *Sytuacja ekonomiczna osób niepełnosprawnych i ich gospodarstw domowych w Polsce.* Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, s. 161.

Wykres 2. Liczba osób z niepełnosprawnościami aktywnych zawodowo, pracujących i bezrobotnych oraz biernych zawodowo w kwartałach 2021-2022 (w tys.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS. https://niepelnosprawni.gov.pl/p,81,bael.

Wykres 3. Liczba osób sprawnych aktywnych zawodowo, pracujących i bezrobotnych oraz biernych zawodowo w kwartałach 2021-2022 (w tys.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS. https://niepelnosprawni.gov.pl/p,81,bael (dostęp 27.09.2022).

Wśród osób sprawnych zauważalna jest pozytywna tendencja, gdy wzrasta liczebność pracujących to maleje zbiorowość osób biernych zawodowo oraz bezrobotnych. Oczekuje się również takiej sytuacji wśród osób z niepełnosprawnością, która spowoduje zmniejszenie liczebności biernych zawodowo w tej grupie. Aktywność zawodowa jest również ważnym obszarem rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami. Jest ona pozytywnym zjawiskiem nie tylko dla nich samych, jak również dla całego społeczeństwa[15].

[15] Struck-Peregończyk, M. (2015). *Młode osoby niepełnosprawne na rynku pracy*. Warszawa-Rzeszów: Oficyna Wydawnicza ASPRA, s. 70.

W badaniach Samsunga zostały wyszczególnione najnowsze determinanty wpływające na rynek pracy, zestawienie to powstało przy analizie rynku pracy w czasie i po pandemii. Do tych czynników zaliczamy m.in. szybki rozwój technologii, mobilny Internet, cyfryzację pracy, automatyzacje pracy, urbanizację, konsumpcjonizm, zmiany pokoleniowe w środowisku pracy, elastyczne warunki pracy, rosnące nierówności społeczne, work & life balance, minimalizm, wydłużający się czas życia, starzejące się społeczeństwo, ideę zrównoważonego rozwoju, sztuczną inteligencję i uczenie maszynowe, cyberprzestępczość, zmiany klimatyczne, ekonomię współpracy[16]. Jak wynika z badań Ł. Arendt pandemia COVID-19 zdynamizowała procesy związane ze zmianami technologicznymi, których skutki na rynku pracy będą widoczne w perspektywie średnio i długookresowej[17]. W Polsce, jak i w innych krajach Europy mamy coraz więcej aktywnych zawodowo osób starszych. Starzejące się społeczeństwo stwarza również nowe wymagania w stosunku do zaspokajania swoich potrzeb. Aktywni zawodowo potrzebują nauczenia się nowych umiejętności związanych m.in. postępem technologicznym czy cyfryzacją[18]. Można to było zaobserwować w okresie zamknięcia gospodarki w pandemii COVID-19, gdy praca u wielu pracodawców była świadczona w formie zdalnej poza zakładem pracy. Zróżnicowanie zatrudnienia oraz niepozytywny wpływ COVID-19 widoczny był w zależności od branż i zawodów jakie pracownicy wykonywali[19]. Umiejętności cyfrowe stają się coraz ważniejsze, a korelacja między wyższymi zarobkami a umiejętnościami cyfrowymi staje się bardziej widoczna[20].

Zmiany na rynku pracy, jak również negatywne skutki pandemii były również ukazane w badaniach M. Adamowicza[21]. Wskazał on na wzrost bierności zawodowej na początku pandemii (tj. II kwartał 2020). Zwrócił uwagę na instrumenty wspierające rynek pracy w czasie pandemii. Zostały wprowadzone tzw. tarcze antykryzysowe, które miały na celu: ochronę miejsc pracy i bezpieczeństwo pracowników, finansowanie przedsiębiorców, ochronę zdrowia, wzmocnienie systemu

[16] Samsunga. (2019). *Pracownik przyszłości*, Infuture hatalska foresight institute, Samsung, Gdańsk, s. 80.

[17] Arendt, Ł. (2021). Zmiana technologiczna na polskim rynku pracy w kontekście pandemii COVID-19. *Polityka Społeczna* t. XLVIII, nr 4/2021. DOI: 10.5604/01.3001.0015.2408.

[18] GUS. (2021). *Sytuacja osób starszych w Polsce w 2020* r., Warszawa – Białystok, s. 60.

[19] Cortes, G. M., Forsythe, E. (2022). Heterogeneous Labor Market Impacts of the COVID-19 Pandemic. *ILR Review*, *0*(0), 30-35. https://doi.org/10.1177/00197939221076856.

[20] Piroșcă, G.I., Șerban-Oprescu, G.L., Badea, L., Stanef-Puică, M.R., Valdebenito, C.R. (2021). Digitalization and Labor Market – A Perspective within the Framework of Pandemic Crisis. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research, 16*(7), 2843-2857. https://doi.org/10.3390/jtaer16070156.

[21] Adamowicz, M. (2022). COVID-19 Pandemic as a Change Factor in the Labour Market in Poland. *Sustainability, 14*, no. 15, 9197. https://doi.org/10.3390/su14159197.

finansowego, realizowanie inwestycji publicznych[22]. Należy dodać, że nie tylko w czasie pandemii są potrzebne te instrumenty, gdyż rynek pracy, jak cała gospodarka, jest w kryzysie.

Podsumowanie i wnioski

Z przedstawionych danych wynika, że sytuacja na rynku pracy jest niezadowalająca. Bezrobocie oraz niska aktywność zawodowa są dotkliwymi problemami społecznymi generowanymi przez wiele różnych czynników, wśród których ważną rolę odgrywa brak zachęt do tworzenia miejsc pracy. W czasie pandemii COVID-19 wiele zakładów pracy przeszło rekonstrukcje, w wyniku czego część pracowników została zwolniona albo zakłady pracy uległy bankructwu, ze względu na lookdown i brak zysku pomimo funkcjonowania firmy. Sytuacja na rynku pracy w ostatnich latach (2020-2022) uległa pogorszeniu. Pandemia spowodowała zamknięcie zakładów pracy, oraz możliwość świadczenia pracy w formie zdalnej poza miejscem zakładu pracy, a także zmiany geopolityczne.

Z analizy danych kwartalnych (2019-2022) można zauważyć negatywny wpływ pandemii COVID-19. W poszczególnych kwartałach zaobserwowano znaczące różnice w aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn. W trudniejszej sytuacji znajdują się kobiety. Należy zaznaczyć, że czas pandemii to godzenie różnych ról społecznych przez ludzi. Zostały pozamykane instytucje publiczne szkoły, przedszkola, żłobiki i dlatego kobiety często pozostawały w domu i pełniły opiekę nad dziećmi. Pandemia również negatywnie wpłynęła na sytuacje osób młodych z niepełnosprawnością na rynku pracy. W przypadku osób kończących kształcenie wydłużył się okres wejścia na rynek pracy, jak również wydłużył czas pozostawania w zasobie bezrobotnych.

Z analizy danych kwartalnych wynika, że pandemia COVID-19 negatywnie wpłynęła na zbiorowość kobiet, jak i mężczyzn. Większe różnice w latach poprzednich dotyczyły aktywności ekonomicznej kobiet. Cały postęp technologiczny, który dokonał się w okresie pandemii oraz postępująca automatyzacja i cyfryzacja spowoduje zmianę w strukturze zawodów. Pracownicy będą dążyć do posiadania bądź nabywania umiejętności i kompetencji intelektualnych, które zastąpią tradycyjną pracę. Pojawić się może bezrobocie technologiczne, które związane jest m.in. z brakiem umiejętności cyfrowych i wykorzystywaniem ich w pracy zawodowej. Instytucje kształtujące rynek pracy powinny wdrażać rozwiązania, które będą wspierać innowacyjność i konkurencyjność gospodarki. Tworząc dla obywateli godne warunki do pracy i życia.

[22] https://www.gov.pl/web/tarczaantykryzysowa (dostęp 30.09.2022).

Piśmiennictwo:

1. Adamowicz, M. (2022). COVID-19 Pandemic as a Change Factor in the Labour Market in Poland. *Sustainability*14, no. 15: 9197. https://doi.org/10.3390/su14159197.
2. Arendt, Ł. (2021). Zmiana technologiczna na polskim rynku pracy w kontekście pandemii COVID-19. *Polityka Społeczna,* t. XLVIII, nr 4/2021. DOI: 10.5604/01.3001.0015.2408.
3. Cortes, G. M., Forsythe, E. (2022). Heterogeneous Labor Market Impacts of the COVID-19 Pandemic. *ILR Review*, *0*(0), 30-35. https://doi.org/10.1177/00197939221076856.
4. Deok, S. Y., Wangdong, K., Young-ho, N. (2020). The Strategic Transformation from Innovation Cluster to Digital Innovation Cluster during and after COVID-19. *Asian Journal of Innovation & Policy*, 9 (2), 164-186.
5. GUS. (2021). Sytuacja osób starszych w Polsce w 2020 r., Warszawa – Białystok.
6. https://niepelnosprawni.gov.pl/p,81,bael (dostęp 27.09.2022).
7. https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/bezrobocie-rejestrowane-2-kwartal-2022-roku,3,51.html (dostęp 03.10.2022).
8. https://www.gov.pl/web/tarczaantykryzysowa (dostęp 30.09.2022).
9. https://www.parp.gov.pl/storage/publications/pdf/Rynek_pracy_sierpie_2022.pdf (dostęp 15.09.2022).
10. Kalinowska-Sufinowicz B., Knapińska M. (2022). Youth and covid-19 in chosen European Union labour markets: from junk jobs to unemployment. *Polityka Społeczna,* nr 4, 10-16.
11. Panek, T. (2014). *Statystyka społeczna.* Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
12. PARP. (2022). *Rynek pracy, edukacja, kompetencje. Aktualne trendy i wyniki badań*. Warszawa.
13. Pirosçă GI, Șerban-Oprescu GL, Badea L, Stanef-Puică M-R, Valdebenito CR. (2021). Digitalization and Labor Market – A Perspective within the Framework of Pandemic Crisis. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 16(7), 2843-2857. https://doi.org/10.3390/jtaer16070156.
14. Sadowski, K. (2017). *Podstawowe metody statystyczne analizy bezrobocia*. Warszawa: Wydawnictwo drugie.
15. Samsunga. (2019). *Pracownik przyszłości*, Infuture hatalska foresight institute, Samsung, Gdańsk.
16. Spytek-Bandurska, G. (2010). *Aktywizacja zawodowa szczególnych kategorii bezrobotnych*. Warszawa: Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR.
17. Strmiska-Mietlińska A. (2015). *Zatrudnienie, niezdolność do pracy, Niesprawność*. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
18. Struck-Peregończyk, M. (2015). *Młode osoby niepełnosprawne na rynku pracy*. Warszawa-Rzeszów: Oficyna Wydawnicza ASPRA.
19. Ulman, P. (2011). *Sytuacja ekonomiczna osób niepełnosprawnych i ich gospodarstw domowych w Polsce.* Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.

20. Ulman, P. (2015). *Statystyka pracy. Wybrane zagadnienia.* Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie.
21. *Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,* Dz. U. 2022 poz. 690., Art. 2.
22. www.stat.gov.pl
23. Zgierska, A. (2022). Zasoby pracy a podaż pracy w Polsce. Grupy ludności na rynku pracy szczególnie wrażliwe na dodatkowe zawirowania w gospodarce – wnioski z pandemii COVID-19. *Zmiany demograficzne a rynek pracy i ubezpieczenia społeczne.* Rządowa Rada Ludnościowa Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa.

Streszczenie

Celem badań było przedstawienie wybranych aspektów rynku pracy. Wykorzystano dane wtórne pochodzące z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności z GUS. Do analizy posłużyły dane z 2020 roku i lat późniejszych, gdyż w pierwszym kwartale 2020 roku w Polsce ogłoszono stan pandemiczny. Dane z 2020 roku porównywano do roku 2019. Przeanalizowano wskaźniki rynku pracy, za pomocą których zaobserwowano jak zmieniają się wartości tych mierników pod wpływem procesów zachodzących w gospodarce i sytuacji geopolitycznej na świecie. Zaistniałe zmiany na rynku pracy w ostatnich latach zostały wywołane pandemią COVID-2019 wywołaną wirusem SARS-CoV-2, którego skutki są odczuwalne cały czas. Zwrócono również uwagę na demografię na aspekt starzejącego się społeczeństwa. Przeanalizowano zbiorowości bezrobotnych, aktywnych zawodowo oraz biernych zawodowo.

Słowa kluczowe: rynek pracy, aktywność zawodowa, pandemia COVID-2019, mierniki aktywności zawodowej